אחד חדשות ואחד ישנות דברי רבי מאיר רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות: אלמא מר סבר טרח איניש ומר סבר לא טרח איניש: (שיצ"י עצב"י סימן): והשתא דתני אבוה דשמואל בר רב יצחק *אלו הן ישנות כל שיש בהן רצועות ומקושרות, חדשות יש בהן רצועות ולא מקושרות דכולי עלמא לא טרח איניש, וליענבינהו מיענב אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפילין, אביי אמר *רבי יהודה לטעמיה דאמר עניבה קשירה מעלייתא היא *טעמא דעניבה קשירה מעלייתא היא, הא לאו הכי עניב להו *והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב קשר של תפילין הלכה למשה מסיני הוא, ואמר רב נחמן ונוייהן לבר? דעניב להו כעין קשירה דידהו: אמר רב חסדא אמר רב *הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה בודק שתים של יד ואחת של ראש או שתים של ראש ואחת של יד? מה נפשך אי מחד גברא קא זבין לבדוק או שלש של יד או שלש של ראש אי מתרי תלתא גברי זבין כל חד וחד ליבעי בדיקה? לעולם מחד גברא זבין ובעינן דמיתמחי בשל יד ובשל ראש איני והא תני רבה בר שמואל בתפילין בודק שלש של יד ושל ראש מאי לאו או שלש של יד או שלש של ראש? לא, שלש מהן של יד מהן של ראש והתני רב כהנא בתפילין בודק שתים של יד ושל ראש הא מני רבי היא דאמר *בתרי זימני הוי חזקה אי רבי אימא סיפא וכן בצבת השני וכן בצבת השלישי ואי רבי, שלישי מי אית ליה? מודה רבי בצבתים דמתרי תלתא גברי זבין, אי הכי אפילו רביעי נמי ואפילו חמישי נמי? אין הכי נמי והאי דקתני שלישי לאפוקי מחזקיה ולעולם אפילו רביעי וחמישי נמי: מצאן צבתים או כריכות וכו': מאי צבתים ומאי כריכות? אמר רב יהודה אמר רב הן הן צבתים הן הן כריכות: צבתים זווי זווי, כריכות דכריכן טובא: מחשיך עליהן ומביאן: ואמאי לעיילינהו זוג זוג? אמר רב יצחק בריה דרב יהודה לדידי מיפרשא ליה מיניה דאבא *כל שאילו מכניסן זוג זוג וכלות קודם שקיעת החמה מכניסן זוג זוג, ואי לא, מחשיך עליהן ומביאן: ובסכנה מכסן והולך: והתניא *ובסכנה מוליכן פחות פחות מארבע אמות *אמר רב לא קשיא הא בסכנת נכרי הא בסכנת לסטים

א"ל

אחד חדשות. שאין אדם טורח: **וכשתא דתני אבוה דשמואל**. דהאי חדשות כשיש בהן רצועות ואינן מקושרות כעין קשר של תפילין העשוי כמין אותיות וכן הוא קבוע תמיד אלמא טעמא משום קשר הוא דקשירה אב מלאכה ואסור לקשור בשבת קשר של קיימא: **דכ"ע לא טרח**. דטעמא דחדשות לאו משום ספק קמיעא הוא [א]: **ר' יהודה לטעמיה**. בפרק אלו קשרים (שבת דף קיג.) חבל דלי שנפסק כורך עליו פונדא או פסיקיא ובלבד שלא יעניבנו אלמא טעמא משום דקשירה הוא וחייבין עליה משום אב מלאכה: **הא לאו הכי עניב**. בתמיה: **הלכה למשה מסיני**. היאך הוא עשוי שדומה לדל"ת ובתפירתן עשוי כמין שי"ן ורצועה קטנה קבועה בהן וראשה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי: **ונוייהן**. אותו היכר האותיות: **לבר**. לחוץ שאינס כלפי התפילין בין הבתים אלא כנגד מראית העין לפי שנאמר בהן וראו וגו' ותניא *ר"א הגדול אומר אלו תפילין של ראש: **הלוקח תפילין**. הרבה יחד ולחזור למוכרן, ולוקחן ממי שאינו מומחה: **בודק שתים של יד ואחת של ראש**. וכיון דהוחזק בשלש הוה מומחה, ולוקח השאר בלא בדיקה: **מה נפשך**. מאי דעתך אי קים לך דגברא דמזבן תפילין טובא' מחד גברא זבין להו והאי מוכר נמי מחד גברא קנינהו: **לבדוק שלש בשל יד או שלש בשל ראש**. ותסגי ליה בהכי להתחזק בכולהו: **כל חד וחד נמי**. כל תפילין ותפילין דשמא מי שמכר לו את אלו לא מכר את אלו: **רבי היא**. במסכת יבמות (דף סד:) הוא דאמר בתרי זימני הויא חזקה נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא: **וכן בצבת השני**. אם יהיו לו צבתים הרבה ובכל צבת תפילין הרבה קא סלקא דעתיה דהכי קאמר בדק בצבת הראשון שני תפילין הוחזק כל אותו צבת וכן בשני הוחזק גם הוא וכן בשלישי וכיון דהוחזק בשלשה צבתים כשרין הוחזקו כל הצבתים ואין צריך עוד לבדוק כלום: **מודה רבי בצבתים**. דאין אחד מוחזק בשל חבירו שדרך ליקח צבת אחד מאיש זה וצבת אחד מאיש אחר לשון צבת כמו שול תשולו לה מן הצבתים (רות ב): **לאפוקי מחזקיה**. לאשמועינן דאע"ג דבעלמא תרי הוו חזקה, בצבתים לית ליה לרבי חזקה מדתני שלישי וגלי ביה והוא הדין לכולם: **זווי זווי**. של ראש ושל יד קושרין יחד וכן הרבה קשרי זוג בצבת אחת: **דכריכן טובא**. כי הדדי ואין ב' ב' קשורים: **ואי לאו**. שאינס כלות קודם שקיעת החמה דהואיל והוא צריך לטרוח ולחזור משתחשך מחשיך עכשיו עליהם ויטלם יחד: **מוליכן כולם פחות פחות מד' אמות**. קודם שיגיע לארבע אמות יעמוד לפוש וחוזר והולך פחות פחות מארבע אמות וכן תמיד דהשתא כל זמנא הויא עקירה והנחה ואין כאן העברה ארבע אמות יחד: **בסכנת עובדי גלולים**. דמבזו להו לתפילין מוליכן: **בסכנת ליסטים**. ישראל דקטלי ליה משום ממונו, ולתפילין לא מבזו להו, מכסן:

הכי

אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפילין. תימה וכי לא ידע רב חסדא דלר"י עניבה קשירה מעלייתא היא כדקאמר אביי וי"ל דניחא ליה לאוקמי מתני' דאוסרת בחדשות כרבנן דר"י דאמרי לאו קשירה הוא אי נמי דקסבר אפילו לר"י שריא עניבה דסתמא דעתיה להתיר ולעשות קשר גמור בחול כדפירשתי לעיל: **אביי** אמר ר"י לטעמיה כו'. ורבי מאיר דשרי בחדשות קסבר דלאו קשירה היא ותימה דבעיא היא בריש אלו קשרים *אם עניבה לר"מ קשירה היא אם לאו וקאי בתיקו ואומר ר"י דהתם בדמיהדק והכא בלא מיהדק וקצת נראה דהלכה כר"י דעניבה קשירה היא מדמסיק אביי דרבי יהודה לטעמיה וכתם מתניתין אתיא כרבי יהודה מיהו מדפריך סתמא דהש"ס בפשיטות וליענביה מיענב משמע דאין הלכה כר' יהודה ומכאן אר"ת דאין צריך בכל יום להתיר קשר תפילין ולחזור ולקשור בשעה שמניחן (א)כגון שהיה אומר רבינו אליהו דא"כ חדשות אמאי אסר הכא משום קשירה הא לא הוי קשר של קיימא ומה שהביא רבינו אליהו ראיה מדאמר בסוף הקומץ רבה (מנחות דף לה:) תפילין מאימתי מברך עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה לאו היינו קשירה ממש אלא קשירה דהתם היינו הידוק כמו שליא קשורה בוולד (נדה דף כו:) וכן קשורה בו ככלב (ע"ג דף ה.):

קשר של תפילין הל"מ. פי' בקונטרס הל"מ היאך הוא עשוי שדומה לדל"ת ובתפירתו עשוי כמין שי"ן ורצועה קבועה בהם וראשה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי ואין נראה לר"י דאין הל"מ אלא השי"ן בלבד כדמשמע בפרק במה מדליקין (שבת דף כח:) דקאמר אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד (ב) מלמען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך למאי הלכתא וקאמר לשי"ן והאמר אביי שי"ן של תפילין הל"מ ומשני אלא לרצועותיהן ולא פריך מד' ויו"ד משמע דאין קדושה אלא בשי"ן בלבד והיא דווקא הלכה ולא מיתו בשום מקום שיהא הקשר קרוי ד'*: **ונוויהן** לבר. פי' ר"י דאקשר קאי כמו שפי' בערוך טי הקשר יפנה לצד חוץ אותו לד שנראה כעין ד ולהכי מייתי לה הכא*:

הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה וכו'. תימה דבפרק התכלת (מנחות דף מב:) תניא תפילין יש להן בדיקה ואין ניקחין אלא מן המומחה ואין לומר דבלא בדיקה קאמר דאין ניקחין אלא מן המומחה דהא קתני סיפא ספרים ומזוזות יש להן בדיקה וניקחין מכל אדם ואור"י דהתם לכתחלה קאמר דאין ניקחין אלא מן המומחה שלא יצטרך לקרוע כל התפר ולבודקן ואיכא בזיון תפילין ואיכא נמי למיחש שמא יתעצל לטרוח לבודקן ויסמוך להניחן בלא בדיקה לצורך שעה והכא איירי בדיעבד שכבר לקח או כגון שאינו מוצא מומחה לקנות ממנו:* **מצאן** צבתים או כריכות מחשיך עליהן. תימה בחדשות נמי דאי אפשר לקשור אמאי לא יצטרך להחשיך עליהן משום בזיון דתפילין ויש לומר דבישנות דווקא דחזי להכניס זוג זוג עשו תקנה אפילו כשהן מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה:

רבי

[וע"ע תוס' ברכות ו. ד"ה אלו וכו']

[וע' תוס' מנחות לה: ד"ה ונוייהן וע' בפי' רש"י דהכא ודהתם]

יג א מיי' פי"ט מהלכות שבת הל' כד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מב:

יד ב מיי' פ"ב מהלכות תפילין הלכה י סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לט סעיף ט:

טו ג ד מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כג כד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מב: [שבת דף קיח:]

רבינו חננאל

אמר משמיה דרב קשר של תפילין הל"מ אמר רב נחמן ונוייהו לבר (ואי) איכא למימר דעניב להו כעין קשירה דידה: אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפילין אמר רב חסדא הלוקח תפילין כו' ואוקימנא בדזבין מחד גברא ובעינן עד(דמנחי) [דמתמחי] בשל יד ובשל ראש והא דתני רב כהנא בתפילין בודק שתים בשל ראש אוקימנא לר' דאמר בתרי זימני הוי חזקה ומודה ר' בצבתין דמתרי תלתא זבין הלכך צריך לבדוק בכל צבת שתים כדקתני סיפא וכן צבת שני וכן צבת שלישי ואפי' רביעי ואפילו חמישי דינם שוין והאי דקתני שלישי לאפוקי מרבי חזקיה ואפילו רביעי ואפילו חמישי הכי דינייהו. מצאן צבתין או כריכות. אמר רב יהודה כו' מחשיך עליהן ומביאן כולן כאחת ובסכנה מכסן והולך לו. אוקימנא בד"א בסכנת עכו"ם כגון שמד אבל בסכנת לסטים מוליכן פחות פחות מארבע אמות

רב נסים גאון

פ"י המוצא תפילין: אביי אמר רבי יהודה לטעמיה דאמר עניבה קשירה מעלייתא היא איתא הא דר' יהודה במסכת שבת בפרק אלו קשרין (דף קיג) חבל דלי שנפסק לא היה קושרו אלא עונבו ר' יהודה אומר כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יענבנו ואמרי קסבר ר' יהודה עניבה כולה קשירה היא ואיתא נמי בפרק אור לארבעה עשר (פסחים דף יא): הא מני רבי היא דאמר בתרי זימני הויא חזקה. עיקר דברי רבי (במסכת שבת) [בתוספתא דשבת] בפרק ט"ז נישאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא דברי רבי ואיתא נמי ביבמות (דף סד) בפרק הבא על יבמתו ובמסכת נדה (דף סד) בפרק האשה שהיא עושה צרכיה:

[סוכה נג: וש"נ]

[מנחות לה:]

[ברכות ו.]

[יבמות כו. סד: כתובות מג: ב"מ קו: סנהדרין פא:]

[בערוך איתא זוזי זוזי]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אביי וכו' בשעה שמניחין כמו שהיה אומר: (ב) ד"ה קשר וכו' אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין [תפילין] כהדיא כתיב בה למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך וקאמר אלא לעורן ופריך והאמר אביי שי"ן:

הגהות מהר"ב רנשבורג [א] רש"י ד"ה דכולי עלמא וכו' דטעמא דחדשות לאו משום ספק קמיעא הוא. אלא טעמא דחדשות משום שאין מקושרות ואסור לקושרן בשבת ואם מניחן בלא קשר אין זה דרך מלבוש בחול ומאן והוי ליה משאוי ור"מ דשרי בחדשות משום דס"ל דמותר לקושרן בשבת קשר שאינו של קיימא כקשר מרופה: עכ"ל הריטב"א ועי' לדף קודם בתוס' ד"ה וכי אדם טורח וכו' ודו"ק:

נושא
ר' יהודה אוסר
להכניס
תפילין חדשות
1) חשש קמיע
2) שמא יבא לידי קשירה

תת נושא
א- עניבה = קשירה
ב- קשר של תפילין הל"מ

נושא
דין לוקח תפילין

תת נושא
שלשה רבי: חזקה = בשתים

נושא
פירוש שני המשנה:
1- מאי צבתים וכריכות
2- מתי מחשיך עליהם ומתי מכניסן זוג זוג
3- סתירה
זמן הסכנה
א- אין מכסן
ב- אין מוליכן פחות